

Cauza C-85/96

María Martínez Sala

împotriva

Freistaat Bayern

(cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare,

introdusă de Bayerisches Landessozialgericht)

„Articolele 8a, 48 și 51 din Tratatul CE – Noțiunea de «lucrător» –
Articolul 4 din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 – Indemnizația pentru creșterea copilului –
Noțiunea de «prestație familială» – Articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr.
1612/68 – Noțiunea de «Avantaj social» – Cerința deținerii unui permis sau a unei autorizații
de ședere”

HOTĂRÂREA CURȚII

din 12 mai 1998*

În Cauza C-85/96,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE de către Bayerisches Landessozialgericht (Germania) pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

María Martínez Sala

și

Freistaat Bayern,

unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 1, 2, 3 alineatul (1) și a articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială salariaților, persoanelor care desfășoară activități independente și familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, astfel cum a fost modificat și actualizat prin Regulamentul (CEE) nr. 2001/83 al Consiliului din 2 iunie 1983 (JO L 230, p. 6), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 3427/89 al Consiliului din 30 octombrie 1989 (JO L 331, p. 1), precum și de articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2),

CURTEA,

constituită din G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, C. Gulmann, H. Ragnemalm și M. Wathelet, președinți de cameră, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn,

---

*Limba de procedură: germana.

J. L. Murray, D. A. O. Edward (raportor), J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann și L. Sevón, judecători,

avocat general: A. La Pergola,
grefier: H. A. Rühl, administrator principal,

având în vedere observațiile scrise prezentate:

- în numele d-nei Martínez Sala, de către Antonio Pérez Garrido, „Leiter der Rechtsstelle” la Ambasada Spaniei din Bonn,

- în numele Guvernului german, de către Ernst Röder, Ministerialrat în Ministerul Federal al Economiei și de către Bernd Kloke, Oberregierungsrat în același minister, în calitate de agenți,

- în numele Guvernului spaniol, de către D. Luis Pérez de Ayala Becerril, abogado del Estado, în cadrul serviciului juridic al statului, în calitate de agent,

- în numele Comisiei Comunităților Europene, de către Peter Hillenkamp, consilier juridic, și de către Klaus-Dieter Borchardt, membru al serviciului juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul pentru ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale d-nei Martínez Sala, reprezentată de către Antonio Pérez Garrido, ale Guvernului german, reprezentat de către Ernst Röder, ale Guvernului spaniol, reprezentat de către D. Luis Pérez de Ayala Becerril, ale Guvernului francez, reprezentat de către Claude Chavance, secretarul Afacerilor Externe la Direcția Juridică a Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent, ale Guvernului Regatului Unit, reprezentat de către Stephen Richards, barrister, și ale Comisiei, reprezentată de către Klaus-Dieter Borchardt, în ședința din 15 aprilie 1997,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 1 iulie 1997,

pronunță prezenta

Hotărâre

1. Prin Ordonanța din 2 februarie 1996, primită la Curte la 20 martie, Bayerisches Landessozialgericht a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, patru întrebări preliminare privind interpretarea articolelor 1, 2, 3 alineatul (1) și a articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială salariaților, persoanelor care desfășoară activități independente și membrilor familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, astfel cum a fost modificat și actualizat prin Regulamentul (CEE) nr. 2001/83 al Consiliului din 2 iunie 1983 (JO L 230, p. 6), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 3427/89 al Consiliului din 30 octombrie 1989 (JO L 331, p. 1), precum și privind interpretarea articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2).

2. Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unui litigiu între d-na Martínez Sala și Freistaat Bayern, în legătură cu refuzul acestuia din urmă de a-i acorda o indemnizație pentru creșterea copilului acesteia.

Dreptul comunitar

3. Articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1612/68 prevede că lucrătorul resortisant al unui stat membru beneficiază, pe teritoriul altor state membre, de aceleași avantaje sociale și fiscale ca și lucrătorii naționali.
4. În conformitate cu articolul 1 litera (a) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71, termenul „lucrător” desemnează, în sensul acestui regulament, orice persoană „care este asigurată în temeiul unei asigurări obligatorii sau facultative continue împotriva unuia sau mai multor riscuri acoperite de ramurile unui regim de securitate socială, care se aplică lucrătorilor salariați sau persoanelor care desfășoară activități independente”. Articolul 2 prevede că regulamentul se aplică „lucrătorilor salariați sau persoanelor care desfășoară activități independente care au făcut obiectul legislației din unul sau mai multe state membre”.
5. În conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71, „Persoanele cu reședința pe teritoriul unuia dintre statele membre, cărora li se aplică dispozițiile prezentului regulament, se supun aceluiași obligații și beneficiază de legislația oricărui stat membru, în aceleași condiții ca și resortisanții aceluia stat, sub rezerva dispozițiilor speciale ale prezentului regulament”.
6. În conformitate cu articolul 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71, acesta se aplică „tuturor legislațiilor referitoare la... prestații familiale”. În conformitate cu articolul 1 litera (u) punctul (i), sunt considerate „prestații familiale” „toate prestațiile în natură sau în numerar destinate acoperirii cheltuielilor familiale, în cadrul legislației prevăzute la articolul 4 alineatul (1) litera (h), cu excepția alocațiilor speciale de naștere menționate la anexa II”.
7. În conformitate cu anexa I punctul (i) – „lucrătorii salariați și/sau persoanele care desfășoară activități independente [articolul 1 litera (a) punctele (ii) și (iii) din regulament]” -, C („Germania”), din Regulamentul nr. 1408/71,

„În cazul în care instituția competentă pentru acordarea prestațiilor familiale este, în conformitate cu titlul III capitolul 7 din regulament, o instituție germană, atunci, în conformitate cu articolul 1 litera (a) punctul (ii) din regulament, se consideră:

- a) Lucrător: persoana care este asigurată obligatoriu împotriva riscului șomajului sau persoana care obține, pe baza acestei asigurări, prestații în numerar pe baza unei asigurări medicale sau alte prestații similare;
- b) persoană care desfășoară activități independente: persoana care exercită o activitate independentă și care trebuie:
  - să fie asigurată sau să cotizeze pentru asigurarea de bătrânețe în regimul persoanelor care desfășoară activități independente sau
  - să fie asigurată în cadrul regimului pensiilor de asigurări sociale obligatorii”.

Legislația germană și Convenția Europeană de Asistență Socială și Medicală

8. În Germania, indemnizația pentru creșterea copilului, este o prestație cu caracter necontributiv, care se înscrie într-un set de măsuri în materie de politică familială, și care se acordă în temeiul lui Bundeserziehungsgeldgesetz din 6 decembrie 1985 (Legea privind acordarea indemnizației și a concediului pentru creșterea copilului, *BGBI. I*, p. 2154, denumită în continuare „BERzGG”).
9. În versiunea din 25 iulie 1989 (*BGBI. I*, p. 1550), modificată prin Legea din 17 decembrie 1990 (*BGBI. I*, p. 2823), BerzGG prevede, la articolul 1 alineatul (1), că orice persoană: 1) care își are domiciliul sau reședința obișnuită pe teritoriul în care se aplică legea respectivă, 2) care are în grija sa un copil, 3) care asigură îngrijirea și educația acestui copil și 4) care nu are nicio ocupație sau nu desfășoară nicio activitate profesională cu normă întreagă are dreptul la indemnizația pentru creșterea copilului.
10. În conformitate cu articolul 1 alineatul (1) litera (a) din BerzGG, „orice resortisant străin care dorește să beneficieze de alocație trebuie să dețină o autorizație de ședere (Aufenthaltberechtigung) sau un permis de ședere (Aufenthaltserlaubnis)”. Instanța de trimitere arată că, în conformitate cu o jurisprudență constantă a Bundessozialgericht, o persoană „deține” o autorizație de ședere doar în cazul în care deține un document emis de Oficiul pentru străini care să ateste în mod corespunzător dreptul de ședere de la începutul perioadei prestației respective; o simplă dovadă care să ateste solicitarea unui permis de ședere și, în consecință, faptul că șederea este autorizată, nu este suficientă pentru ca persoana în cauză să fie considerată deținătoarea unei autorizații de ședere, în sensul dispoziției citate anterior.
11. În conformitate cu articolul 1 din Convenția Europeană de Asistență Socială și Medicală, adoptată de Consiliul European la 11 decembrie 1953, în vigoare în Germania din 1956 și în Spania din 1983, „fiecare dintre părțile contractante se angajează să garanteze resortisanților celorlalte părți contractante cu reședința legitimă în orice parte a teritoriului în care se aplică prezenta Convenție și care nu au resurse suficiente, dreptul de a beneficia în aceleași condiții cu propriii resortisanți, de asistența socială și medicală prevăzută de legislația în vigoare pe acea parte a teritoriului respectiv”.
12. În conformitate cu articolul 6 litera (a) din această convenție, „o parte contractantă nu poate repatria un resortisant al unei alte părți contractante, care își are reședința legitimă pe teritoriul său, pentru simplul motiv că persoana respectivă are nevoie de asistență”.

Acțiunea principală

13. D-na Martínez Sala, născută la 8 februarie 1956, este un resortisant spaniol care, din mai 1968, locuiește în Germania. Aici a desfășurat, cu întreruperi, diferite activități salariale, în perioada 1976 – 1986 și apoi de la 12 septembrie 1989 la 24 octombrie 1989. De la această dată a beneficiat de asistență socială acordată de orașul Nürnberg și de Landratsamt Nürnberger Land, în temeiul lui Bundessozialhilfegesetz (Legea federală privind asistența socială).
14. Până la 19 mai 1984, d-na Martínez Sala a obținut de la diferite autorități competente permise de ședere care s-au succedat, practic, fără întreruperi. De la data respectivă nu a mai primit decât documente care atestau solicitarea prelungirii permisului său de ședere. În ordonanța de trimitere, Bayerisches Landessozialgericht arată că, totuși, Convenția Europeană de Asistență

Socială și Medicală din 11 decembrie 1953 interzice expulzarea persoanei în cauză. La 19 aprilie 1994, acesteia i-a fost emis un permis de ședere, care expira la 18 aprilie 1995, și care a fost prelungit cu încă un an, la 20 aprilie al anului următor.

15. În ianuarie 1993, adică în timpul perioadei în care nu deținea un permis de ședere, d-na Martínez Sala a solicitat de la Freistaat Bayern o indemnizație pentru creșterea copilului său, născut în cursul aceleiași luni.
16. Prin Decizia din 21 ianuarie 1993, Freistaat Bayern a respins această cerere, pe motiv că persoana respectivă nu deținea nici cetățenia germană, nici autorizație de ședere, nici permis de ședere.
17. Prin Hotărârea din 21 martie 1994, Sozialgericht Nürnberg a respins acțiunea introdusă la 13 iulie 1993 de către d-na Martínez Sala împotriva acestei decizii, pe motiv că aceasta nu deținea permisul de ședere.
18. La 8 iunie 1994, d-na Martínez Sala a introdus apel împotriva acestei hotărâri la Bayerisches Landessozialgericht.
19. Considerând că nu este exclusă posibilitatea ca reclamanta să invoce Regulamentele nr. 1408/71 și nr. 1612/68 pentru a obține dreptul la indemnizația pentru creșterea copilului, Bayerisches Landessozialgericht a suspendat judecata și a adresat Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Un resortisant spaniol, rezident în Germania, care a desfășurat, cu întreruperi, activități salariale până în 1986 și care, făcând abstracție de o scurtă perioadă de angajare în 1989, a beneficiat ulterior de asistență socială pe baza lui Bundessozialhilfegesetz (Legea federală privind asistența socială), mai avea, în 1993, calitatea de lucrător, în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 sau în sensul articolului 2, coroborat cu articolul 1 din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71?

2) Indemnizația pentru creșterea copilului acordată în temeiul Legii privind acordarea indemnizațiilor și a concediului pentru creșterea copilului (BerzGG) reprezintă o prestație familială, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71, la care resortisanții spanioli rezidenți în Germania au dreptul în aceleași condiții ca și resortisanții germani, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71?

3) Indemnizația pentru creșterea copilului, acordată în temeiul legii privind acordarea indemnizației și a concediului pentru creșterea copilului (BerzGG), constituie un avantaj social, în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68?

4) Legea privind acordarea indemnizației și a concediului pentru creșterea copilului (BerzGG) este compatibilă cu dreptul Uniunii Europene atunci când, în ceea ce privește resortisanții unui stat membru, condiționează acordarea indemnizației pentru creșterea copilului de deținerea unui permis de ședere corespunzător, chiar dacă persoanele respective sunt autorizate să locuiască în Germania?”

20. Este necesar să se răspundă mai întâi la a doua și la a treia întrebare, apoi la prima întrebare și, în cele din urmă, la cea de-a patra.

Cu privire la a doua și a treia întrebare

21. Prin cea de-a doua și cea de-a treia întrebare, instanța de trimitere întreabă, în esență, dacă o prestație precum indemnizația pentru creșterea copilului prevăzută de BerzGG, care se acordă automat persoanelor care îndeplinesc anumite criterii obiective, în lipsa oricărei evaluări individuale și discreționare a nevoilor personale, și care urmărește acoperirea cheltuielilor familiale, intră sub incidența dreptului comunitar ca prestație familială, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71, sau ca avantaj social, în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1612/68.
22. În Hotărârea din 10 octombrie 1996, Hoever și Zachow (Cauzele conexate C-245/94 și C-312/94, Cul. p. I-4895), Curtea a stabilit deja că o prestație precum indemnizația pentru creșterea copilului prevăzută de BerzGG, care se acordă automat persoanelor care îndeplinesc anumite criterii obiective, în lipsa oricărei evaluări individuale și discreționare a nevoilor personale, și care urmărește acoperirea cheltuielilor familiale, trebuie să fie asimilată unei prestații familiale, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71.
23. Conform opiniei Guvernului german, Curtea ar trebui să revină asupra acestei interpretări, acesta făcând trimitere, în observațiile sale scrise, la observațiile pe care le-a prezentat în cauza citată anterior și, în cadrul ședinței, la cele înaintate Curții în cauza C-16/96, Mille-Wilsmann. Întrucât Bundessozialgericht a anulat ordonanța de trimitere în urma pronunțării Hotărârii Hoever și Zachow, citată anterior, această cauză a fost înlăturată prin Ordonanța din 14 aprilie 1997.
24. Întrucât Guvernul german nu a mai precizat aspectele Hotărârii Hoever și Zachow citate anterior, care, în opinia sa, trebuie să fie revizuite, și nici motivele care ar justifica o astfel de revizuire, se impune reafirmarea faptului că o prestație precum indemnizația pentru creșterea copilului, prevăzută de BerzGG, care se acordă în mod automat persoanelor care îndeplinesc anumite criterii obiective, în lipsa oricărei evaluări individuale și discreționare a nevoilor personale, și care urmărește acoperirea cheltuielilor familiale, constituie o prestație familială, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71.
25. În ceea ce privește noțiunea de avantaj social la care se face referință la articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1612/68, aceasta acoperă, conform unei jurisprudențe constante, toate avantajele care, indiferent dacă sunt sau nu în legătură de un contract de muncă, sunt acordate, în general, lucrătorilor resortisanți ai statului respectiv, în principal datorită calității lor obiective de lucrători sau pentru simplul fapt al reședinței lor obișnuite pe teritoriul național, și a cărei extindere asupra lucrătorilor care sunt resortisanți ai altor state membre pare, prin urmare, să faciliteze mobilitatea acestora în cadrul Comunității (Hotărârea din 27 martie 1985, Hoeckx, cauza 249/83, Cul., p. 973, considerentul 20).
26. Indemnizația în litigiu pentru creșterea copilului este un avantaj acordat, printre altele, lucrătorilor cu timp parțial. Prin urmare, aceasta constituie un avantaj social, în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1612/68.
27. Trebuie adăugat că, întrucât Regulamentul nr. 1612/68 are o sferă generală de aplicare în ceea ce privește libera circulație a lucrătorilor, articolul 7 alineatul (2) din acest regulament poate fi aplicat avantajelor sociale care intră în același timp și în sfera specifică de aplicare a Regulamentului nr. 1408/71 (Hotărârea din 10 martie 1993, Comisia c./Luxemburg, cauza C-111/91, Cul., p. I-817, considerentul 21).
28. Prin urmare, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare că o prestație precum indemnizația pentru creșterea copilului, prevăzută de BerzGG, care se acordă în mod automat

persoanelor care îndeplinesc anumite criterii obiective, în lipsa oricărei evaluări individuale și discreționare a nevoilor personale, și care urmărește acoperirea cheltuielilor familiale, intră în sfera de aplicare *ratione materiae* a dreptului comunitar, ca prestație familială, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71 și ca avantaj social, în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1612/68.

Cu privire la prima întrebare

29. Prin prima sa întrebare, instanța de trimitere întreabă, în esență, dacă un resortisant al unui stat membru, care își are reședința într-un alt stat membru unde a desfășurat activități salariale și în care, ulterior, a beneficiat de asistență socială, are calitatea de lucrător, în sensul Regulamentului nr. 1612/68 sau al Regulamentului nr. 1408/71.
30. Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în conformitate cu BerzGG, acordarea indemnizației pentru creșterea copilului este subordonată, în special, condiției ca persoana în cauză să nu desfășoare activități profesionale sau să nu desfășoare astfel de activități cu normă întreagă. Această condiție permite reducerea numărului persoanelor care pot, în același timp, să beneficieze de indemnizația pentru creșterea copilului și să aibă calitatea de lucrători, în sensul dreptului comunitar.
31. De asemenea, trebuie arătat că, în dreptul comunitar, noțiunea de lucrător nu este univocă, ci variază în funcție de domeniul de aplicare în cauză. Astfel, noțiunea de lucrător utilizată în cadrul articolului 48 din Tratatul CEE și al Regulamentului nr. 1612/68 nu coincide neapărat cu noțiunea din sfera de aplicare a articolului 51 din Tratatul CE și din Regulamentul nr. 1408/71.

Calitatea de lucrător, în sensul articolului 48 din tratat și al Regulamentului nr. 1612/68

32. În cadrul articolului 48 din tratat și al Regulamentului nr. 1612/68, trebuie să fie considerată lucrător persoana care desfășoară, pentru o anumită perioadă de timp, în favoarea unei alte persoane și sub conducerea acesteia, anumite prestații, pe baza cărora primește o remunerație. La încheierea relației de lucru, persoana în cauză își pierde, în principiu, calitatea de lucrător, deși, pe de o parte, această calitate poate produce anumite efecte după încetarea relației de muncă și, pe de altă parte, o persoană care caută în mod real un loc de muncă trebuie, de asemenea, să fie considerat lucrător (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 3 iulie 1986, Lawrie – Blum cauza 66/85, Cul., p. 2121, considerentul 17; Hotărârea din 21 iunie 1988, Lair, cauza 39/86, Cul. p. 3161, considerentele 31 - 36, și Hotărârea din 26 februarie 1991, Antonissen, cauza C-292/89, Cul. p. I-745, considerentele 12 și 13).
33. În plus, trebuie amintit că, atunci când un lucrător resortisant al unui stat membru a fost angajat pe teritoriul unui alt stat membru și rămâne în acest stat după ce a obținut o pensie de retragere, descendenții săi nu păstrează dreptul la tratament egal, care rezultă din articolul 7 al Regulamentului nr. 1612/68 în ceea ce privește o prestație socială prevăzută de legislația statului membru gazdă, atunci când ajung la vârsta de 21 de ani, nu mai sunt în întreținerea sa și nu au calitatea de lucrător (Hotărârea din 18 iunie 1987, Lebon, cauza 316/85, Cul. p. 2811).
34. În speță, instanța de trimitere nu a furnizat suficiente elemente pentru a permite Curții să verifice dacă, având în vedere considerațiile precedente, o persoană aflată în situația reclamantei în acțiunea principală este lucrător, în sensul articolului 48 din tratat și al Regulamentului nr. 1612/68, de exemplu datorită faptului că persoana respectivă este în

căutarea unui loc de muncă. În consecință, instanța de trimitere trebuie să procedeze la această examinare.

Calitatea de lucrător sau de persoană care desfășoară activități independente, în sensul Regulamentului nr. 1408/71

35. Articolul 2 din Regulamentul nr. 1408/71 prevede că regulamentul se aplică salariaților sau persoanelor care desfășoară activități independente care sunt sau au fost supuse legislației unuia sau a mai multor state membre și care sunt resortisanți ai unuia dintre statele membre, precum și membrilor familiilor acestora.
36. Astfel, o persoană are calitatea de lucrător, în sensul Regulamentului nr. 1408/71, atunci când aceasta este asigurată, chiar și împotriva unui singur risc, în temeiul unei asigurări obligatorii sau facultative, în cadrul unui regim general sau specific de securitate socială menționat la articolul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71, independent de existența unei relații de muncă (în acest sens, a se vedea Hotărârea din 31 mai 1979, Pierik II, cauza 182/78, Cul. p. 1977, considerentele 4 și 7 și Hotărârea din 9 iulie 1987, Laborero și Sabato, cauzele conexe 82/86 și 103/86, Cul. p. 3401, considerentul 17).
37. Prin urmare, Comisia estimează că reclamanta trebuie să fie considerată lucrător, în sensul Regulamentului nr. 1408/71, din simplul motiv că a beneficiat de asigurarea obligatorie a pensiei de retragere în Germania sau că organismul de asistență socială a afiliat-o pe aceasta, împreună cu copiii săi, la asigurarea de sănătate și și-a însușit cotizațiile corespondente.
38. De asemenea, în cadrul ședinței, Guvernul francez a susținut că reclamanta din acțiunea principală poate fi considerată lucrător, în sensul dreptului comunitar al securității sociale, deoarece aceasta a fost – și e posibil să fie în continuare – afiliată, într-un fel sau altul, regimului de pensii de retragere german.
39. Totuși, Guvernul german observă că, în conformitate cu anexa I punctul I, C („Germania”), din Regulamentul nr. 1408/71, în domeniul prestațiilor familiale din care face parte indemnizația în litigiu, doar persoana care este asigurată în temeiul unei asigurări obligatorii împotriva riscului șomajului și care primește, în cadrul acestui regim de asigurare, prestații în numerar în temeiul unei asigurări de sănătate sau alte prestații similare poate avea calitatea de lucrător.
40. În cadrul ședinței, Comisia a mai subliniat că, în Hotărârea din 30 ianuarie 1997, Stöber și Piosa Pereira (cauzele conexe C-4/95 și C-5/95, Cul. p. I-511), a fost pusă în discuție teza conform căreia asigurarea împotriva unui singur risc prevăzut de Regulamentul nr. 1408/71 este suficientă pentru a conferi calitatea de lucrător, în sensul acestui regulament.
41. În această privință, trebuie să se arate că la considerentul 36 din Hotărârea Stöber și Piosa Pereira, citată anterior, Curtea a considerat că nimic nu împiedică statele membre să limiteze dreptul la indemnizații familiale în cazul persoanelor care aparțin unui sistem solidar constituit sub forma unui regim special de asigurări sociale, și anume regimul de asigurare de bătrânețe pentru persoanele care desfășoară activități independente.
42. Astfel, în conformitate cu anexa I punctul I, C („Germania”), la care face trimitere articolul 1 litera (a) punctul (ii) din Regulamentul nr. 1408/71, doar persoanele asigurate în temeiul unei asigurări obligatorii împotriva riscului șomajului sau persoanele care obțin, în temeiul acestei asigurări, prestații în numerar, în temeiul asigurării de sănătate, sau alte prestații similare pot fi considerate, pentru acordarea de prestații familiale în conformitate cu titlul III capitolul 7

din Regulamentul nr. 1408/71, ca fiind salariați, în sensul articolului 1 litera (a) punctul (ii) din același regulament (Hotărârea din 12 iunie 1997, Merino García, cauza C-266/95, Cul. p. I-3279).

43. Astfel cum rezultă în mod clar din textul acestei prevederi, anexa I punctul I, C din Regulamentul nr. 1408/71 a precizat sau a limitat noțiunea de salariat, în sensul articolului 1 litera (a) punctul (ii), doar pentru acordarea prestațiilor familiale, în conformitate cu titlul III capitolul 7 din același regulament.
44. Întrucât situația unei persoane precum reclamanta din acțiunea principală nu este vizată de niciuna dintre prevederile titlului III capitolul 7, restricția prevăzută de anexa I punctul I, C nu se poate aplica în cazul acesteia, astfel încât calitatea sa de lucrător, în sensul Regulamentului nr. 1408/71, trebuie să fie determinată doar în temeiul articolului 1 litera (a) punctul (ii) din același regulament. Prin urmare, această persoană va putea beneficia de drepturile atașate unei astfel de calități de îndată ce se va stabili că aceasta este asigurată, fie și împotriva unui singur risc, în temeiul unei asigurări obligatorii sau facultative, într-un regim general sau special de securitate socială, menționat la articolul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71.
45. Întrucât ordonanța de trimitere nu a furnizat suficiente elemente pentru a permite Curții să ia în considerare toate circumstanțele care ar putea fi relevante în această speță, instanței de trimitere îi revine sarcina de a determina dacă o persoană precum reclamanta din acțiunea principală intră în domeniul de aplicare *ratione personae* al articolului 48 din tratat și din Regulamentul nr. 1612/68 sau Regulamentul nr. 1408/71.

Cu privire la a patra întrebare

46. Prin a patra întrebare, instanța de trimitere încearcă să afle dacă dreptul comunitar se opune cerinței unui stat membru ca resortisanții unui alt stat membru să dețină un permis de ședere corespunzător pentru a beneficia de o indemnizație pentru creșterea copilului.
47. Această întrebare este întemeiată pe ipoteza conform căreia reclamanta din acțiunea principală a fost autorizată să își aibă reședința în statul membru în cauză.
48. În temeiul lui BerzGG, pentru a avea dreptul la indemnizația în litigiu pentru creșterea copilului, în cazul în care îndeplinește celelalte condiții materiale pentru acordarea acesteia, persoana în cauză trebuie să își aibă domiciliul sau reședința obișnuită pe teritoriul german.
49. Resortisantul unui alt stat membru, care este autorizat să își aibă reședința pe teritoriul german și care își are reședința obișnuită pe acest teritoriu îndeplinește această condiție. Acesta se află, în această privință, în aceeași situație cu un resortisant german care își are reședința pe teritoriul german.
50. Totuși, BerzGG stabilește că, spre deosebire de resortisanții germani, „orice neresortisant”, inclusiv resortisanții unui alt stat membru, trebuie să dețină un anumit tip de permis de ședere pentru a beneficia de prestația în litigiu. Rămâne valabil faptul că simpla atestare a solicitării unui permis de ședere nu este suficientă, deși această atestare certifică faptul că șederea este legitimă.
51. Instanța de trimitere arată, în plus, că „întârzierea acordării [unui astfel de permis de ședere] din motive de ordin pur administrativ aduce atingere substanței drepturilor cetățenilor Uniunii Europene”.

52. Deși dreptul comunitar nu se opune cerinței unui stat membru ca resortisanții altor state membre care își au reședința în mod legal pe teritoriul său să dețină un permis care să ateste dreptul de ședere al acestora, în măsura în care o obligație identică este impusă resortisanților săi cu privire la cartea de identitate (în acest sens, a se vedea Hotărârile din 27 aprilie 1989, Comisia c./Belgiei, cauza 321/87, Cul. p. 997, considerentul 12, și din 30 aprilie 1998, Comisia c./Germaniei, cauza C-24/97 Cul. p. I-2133, considerentul 13), situația nu este neapărat aceeași atunci când un stat membru cere resortisanților altor state membre ca, pentru a beneficia de o indemnizație pentru creșterea copilului, să dețină în mod obligatoriu un permis de ședere a cărui eliberare este în sarcina administrației.
53. Într-adevăr, în scopul recunoașterii dreptului de ședere, un permis de ședere nu poate avea decât o valoare declaratorie și probatorie (în acest sens, a se vedea Hotărârea din 8 aprilie 1976, Royer, cauza 48/75, Cul. p. 497, considerentul 50). În schimb, din dosar reiese că, în scopul acordării prestației în litigiu, titlul de ședere dobândește o valoare constitutivă.
54. Prin urmare, faptul că un stat membru îi solicită unui resortisant al unui alt stat membru, care dorește să beneficieze de o prestație precum indemnizația în litigiu, să obțină un document cu valoare constitutivă, emis de propria sa administrație, în timp ce niciun astfel de document nu este solicitat resortisanților săi, dă naștere unui tratament inegal.
55. În domeniul de aplicare al tratatului și în lipsa oricărei justificări, un astfel de tratament inegal constituie o discriminare interzisă de articolul 6 din Tratatul CE.
56. În cadrul ședinței, Guvernul german, admitând că, în sensul articolului 6 din tratat, condiția impusă de BerzGG constituie un tratament inegal, a susținut că faptele din acțiunea principală nu aparțin nici domeniului de aplicare *ratione materiae*, nici domeniului de aplicare *ratione personae* ale tratatului, astfel încât reclamanta din acțiunea principală nu poate invoca această prevedere.
57. În ceea ce privește domeniul de aplicare *ratione materiae*, trebuie să se facă referire la răspunsurile date primei, celei de-a doua și celei de-a treia întrebări, din care rezultă că indemnizația pentru creșterea copilului în acțiunea principală aparține în mod incontestabil domeniului de aplicare *ratione materiae* al dreptului comunitar.
58. În ceea ce privește domeniul de aplicare *ratione personae*, în cazul în care instanța de trimitere ar concluziona că, în lumina criteriilor furnizate în răspunsul la prima întrebare preliminară, reclamanta din acțiunea principală are calitatea de lucrător, în sensul articolului 48 din tratat și al Regulamentului nr. 1612/68 sau în sensul Regulamentului nr. 1408/71, tratamentul inegal în litigiu ar fi incompatibil cu articolele 48 și 51 din tratat.
59. În cazul în care situația ar fi diferită, Comisia susține că, în orice împrejurare, de la 1 noiembrie 1993, data intrării în vigoare a Tratatului privind Uniunea Europeană, reclamanta din acțiunea principală are dreptul de ședere în temeiul articolului 8a din Tratatul CE, conform căruia „orice cetățean al Uniunii are dreptul de liberă circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre, sub rezerva limitărilor și condițiilor prevăzute de tratat și de dispozițiile de aplicare a acestuia”. În conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din Tratatul CE, este cetățean al Uniunii Europene orice persoană care are cetățenia unui stat membru.
60. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că, într-un caz precum cel din acțiunea principală, nu este necesar să se analizeze dacă persoana în cauză poate invoca articolul 8a din tratat pentru a i se recunoaște un nou drept de ședere pe teritoriul statului membru în cauză, dat fiind că

aceasta a fost deja autorizată să își aibă reședința pe teritoriul statului membru respectiv, deși i-a fost refuzată eliberarea unui permis de ședere.

61. În calitate de resortisant al unui stat membru cu reședința legală pe teritoriul unui alt stat membru, reclamanta din acțiunea principală intră în domeniul de aplicare *ratione personae* al prevederilor tratatului consacrate cetățeniei europene.
62. Articolul 8 alineatul (2) din tratat atașează statutului de cetățean al Uniunii obligațiile și drepturile prevăzute de tratat, printre care și dreptul, prevăzut la articolul 6 din tratat, de a nu suferi discriminări pe motiv de naționalitate în domeniul de aplicare *ratione materiae* al tratatului.
63. Din acesta reiese că un cetățean al Uniunii Europene care, la fel ca și reclamanta din acțiunea principală, își are reședința în mod legal pe teritoriul statului membru gazdă, poate invoca articolul 6 din tratat în toate situațiile care intră în domeniul de aplicare *ratione materiae* al dreptului comunitar, inclusiv în situația în care acest stat membru întârzie sau îi refuză acordarea unei prestații care este furnizată tuturor persoanelor care își au reședința în mod legal pe teritoriul statului respectiv, pe motiv că nu dispune de un document, care nu este cerut resortisanților aceluiași stat, și a cărui eliberare poate fi întârziată sau refuzată de către administrația aceluiași stat.
64. Tratatul inegal în cauză intrând astfel în sfera de aplicare a tratatului, nu poate fi considerat justificat. Într-adevăr, este vorba despre o discriminare exercitată în mod direct pe motivul cetățeniei reclamantei și, de altfel, niciun element care să justifice un astfel de tratament inegal nu a fost prezentat în fața Curții.
65. Prin urmare, răspunsul la a patra întrebare este că dreptul comunitar nu îi permite unui stat membru să ceară resortisanților altor state membre autorizați să își aibă reședința pe teritoriul său să obțină un permis de ședere corespunzător eliberat de administrația națională, pentru a beneficia de o indemnizația pentru creșterea copilului, în timp ce pentru resortisanții săi este suficient faptul că își au domiciliul sau reședința obișnuită în acest stat membru.

Cu privire la cheltuielile de judecată

Cheltuielile efectuate de către Guvernele german, spaniol, francez și de cel al Regatului Unit, precum și de către Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebărilor care i-au fost adresate de către Bayerisches Landessozialgericht, prin Ordonanța din 2 februarie 1996, hotărăște:

- 1) **O prestație precum indemnizația pentru creșterea copilului prevăzută de Bundeserziehungsgeldgesetz, care se acordă în mod automat persoanelor care îndeplinesc anumite criterii obiective, în lipsa oricărei evaluări individuale și discreționare a nevoilor personale, și care urmărește acoperirea cheltuielilor familiale, intră în domeniului de aplicare *ratione materiae* al dreptului comunitar, în**

calitate de prestație familială, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială salariaților, persoanelor care desfășoară activități independente și membrilor familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, astfel cum a fost modificat și actualizat prin Regulamentul (CEE) nr. 2001/83 al Consiliului din 2 iunie 1983, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 3427/89 al Consiliului din 30 octombrie 1989, și ca avantaj social, în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității.

- 2) Instanța de trimitere trebuie să determine dacă o persoană precum reclamanta din acțiunea principală intră în domeniul de aplicare *ratione personae* al articolului 48 din Tratatul CE și al Regulamentului nr. 1612/68 sau al Regulamentului nr. 1408/71.
- 3) Dreptul comunitar nu permite unui stat membru să ceară resortisanților altor state membre, autorizați să își aibă reședința pe teritoriul său, să obțină un permis de ședere corespunzător eliberat de administrația națională, pentru a beneficia de o indemnizația pentru creșterea copilului, în timp ce pentru resortisanții săi este suficient faptul că își au domiciliul sau reședința obișnuită în acest stat membru.

Rodríguez Iglesias	Gulmann	Ragnemalm	Wathelet
Mancini	Moitinho de Almeida		Kapteyn
Murray	Edward		Puissochet
Hirsch	Jann		Sevón

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 12 mai 1998.

Grefier

Președinte

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias